

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/82564,Lisikiewicz-Jozef.html>
2022-10-02, 08:23

Lisikiewicz Józef

LISIKIEWICZ Józef (7 IV 1738, Siemianówka k. Lwowa – 9 IX 1822, Sandomierz), pedagog, fizyk. Pochodził ze szlachty, był synem Konstantego i Apolonii.

Jako trzynastolatek wstąpił w 1751 do zakonu jezuitów. Studiował pedagogikę 1753–54 w Jarosławiu, a potem filozofię 1754–57 w Kaliszu. Był nauczycielem łaciny, geografii i poetyki w Jarosławiu i Lwowie. Po kursie teologii we Lwowie 1761–65 otrzymał święcenia. Był kaznodzieją w różnych kościołach i pełnił liczne funkcje kościelne. Od 1769 wykładał logikę, metafizykę, etykę i fizykę w jezuickim kolegium sandomierskim, a po kasacie zakonu w 1773 aż do 1782 był w tym mieście nauczycielem fizyki w szkole wojewódzkiej.

L. nie kształcił się za granicą, jak inni autorzy ówczesnych polskich podręczników, ale opracował dobry, obszerny i kompletny podręcznik szeroko pojętej fizyki. Tom 1: *Fizyka czyli wiadomość natury y skutków rzeczy pod zmysły podpadających, w Szkołach Wojewodzkich Sandomierskich uczącym się w Oczystym ięzyku iak naykruciey wyłożona, a dla zabawy w tey umiejętności kochających się do druku podana* ukazał się w Sandomierzu w 1779. Liczył 440 stron i obejmował zagadnienia mechaniki, ciepła, dźwięku, i światła. W 1781 ukazał się tom 2: *Wiadomości natury y skutków rzeczy pod zmysły podpadających czyli Fizyki Xięga Druga*. Liczył 340 stron i obejmował astronomię i historię naturalną, w której poza geologią i mineralogią była mowa także o magnesowaniu i elektryzacji ciał. L. podał tam swoją propozycję polskiej nomenklatury fizycznej.

Podręcznik L. był używany w wielu szkołach Komisji Edukacji Narodowej. Mimo tego, że wtedy jeszcze dzieło M. Kopernika *De revolutionibus* znajdowało się nadal w *Indeksie ksiąg zakazanych*, autor, chociaż duchowny, nie wahał się

wypowiadać za układem heliocentrycznym, pisząc: „We wszystkich teraz Akademiach Katolickich, y w Rzymie Samym, powszechnie iest wziętym; czyliż od prawdy dalekim być może?”.

L. wydał też parę książek religijnych, wszystkie pisane ładnym językiem.

PSB (L. Grzebień); HNP, t. 2.

M. Bąk: *Powstanie i rozwój polskiej terminologii nauk ścisłych*, Wrocław-Warszawa 1984.

Andrzej Kajetan Wróblewski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)